

E-seminar: Evropska konvencija o varstvu človekovih pravic in varstvo pred ESČP

Senka Šifkovič Vrbica, maj 2016

[Evropska konvencija o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin](#) s protokoli (EKČP) vsebuje nabor človekovih pravic in svoboščin. Zasnovana je bila že v letu 1950, kasneje pa je doživljala [spremembe](#) in sprejem številnih protokolov. Slovenija je konvencijo s protokoli ratificirala, zato velja za ozemlje Slovenije. EKČP zlasti varuje pravico do življenja, do svobode in varnosti, do poštenega sojenja, do spoštovanja zasebnega in družinskega življenja, svobodo mišljenja, vesti in vere, svobodo govora, svobodo zbiranja in združevanja, svobodo gibanja, pravico do učinkovitega pravnega sredstva, do spoštovanja lastnine, pravico do izobrazbe. Nima določil, ki bi se neposredno nanašale na varstvo okolja, vendar pa okolje oziroma pravico do zdravega življenjskega okolja varuje posredno predvsem preko varstva pravice do varstva družinskega življenja in varstva lastnine.

Na podlagi EKČP je bilo ustanovljeno [Evropsko sodišče za človekove pravice](#) v Strasbourgu ([European Court of Human Rights](#)), ki ugotavlja kršitve človekovih pravic iz Konvencije, ki jih zagrešijo države podpisnice konvencije. ESČP ni višje sodišče, ki bi odločalo o pritožbah zoper odločitve najvišjih državnih sodišč (npr. zoper odločitve Ustavnega sodišča), zato ne more spreminjati odločitev slovenskih sodišč, ugotavlja zgolj ali odločitev države pomeni tudi kršitev pravice ali svoboščine, ki je zavarovana z EKČP.

Sodišče deluje v skladu s Poslovnikom sodišča, postopek pa je brezplačen (kar velja za sam postopek, seveda pa mora pritožnik plačati pot v Strasbourg, če je vabljen na obravnavo in kriti stroške pravnega zastopanja, če mu sodišče ne odobri zaprosene pravne pomoči). Pritožbo za ugotovitev kršitve lahko vložijo vsak posameznik, skupina posameznikov ali nevladna organizacija – žrtve kršitve pravic iz EKČP in sicer zoper državo kršiteljico, vendar le zoper ravnanje javnih oblasti (parlament, vlada, upravni organi, sodišča), ne pa zoper ravnanje posameznikov ali pravnih oseb zasebnega prava (npr. gospodarske družbe). Za vložitev pritožbe morata biti izpolnjena tudi formalna pogoja: pritožnik mora v Sloveniji izčrpati vsa pravna sredstva in vložiti pritožbo v roku 6 mesecev od vročitve končne odločitve zadnjega slovenskega organa oziroma sodišča v hierarhiji organov oziroma sodišč, pred katerimi lahko uveljavlja pravna sredstva v državi.

Pritožba ima obliko pisma, ki ga vlagatelj lahko v slovenskem jeziku napiše v neformalni obliki, lahko pa tudi na [obrazcu](#). Pritožnik lahko pritožbo vloži sam, lahko pa ima tudi zastopnika, vendar mora ta biti odvetnik. Obvezne sestavine pritožbe pa so: osebni podatki, ime države kršiteljice, kratek povzetek razlogov za pritožbo, navedba pravice iz EKČP, katere kršitev se zatrjuje, opis izkoriščenosti vseh pravnih sredstev in podpis. Pritožbi morajo biti priložena vsa ustrezna dokazila.

Sodišče najprej odloča o dopustnosti pritožbe in pošlje državi kršiteljici v odgovor, vlagatelj pa mora na to odgovoriti, pri čemer sodišče spodbuja stranki, da skleneta prijateljsko poravnavo. Če ta ni sklenjena, sodišče o zadevi odloči. Pritožnika pozove, da postavi tudi zahtevek za pravično zadoščenje za primer, da se ugotovi kršitev države. Če je razpisana obravnava mora imeti pritožnik odvetnika, lahko pa sodišče zaprosi tudi za pravno pomoč za kritje stroškov tega zastopanja. ESČP odloči s sodbo, s katero ugotovi obstoj kršitve in obsodi državo kršiteljico na plačilo pravične odškodnine za kršeno pravico. Vse sodbe so objavljene na spletni strani ESČP.